

Nederlands
Kamerkoor

NEDERLANDS KAMERKOOR
AANVRAAG MEERJARIGE
SUBSIDIE
FONDS PODIUMKUNSTEN
2017-2020

NEDERLANDS KAMERKOOR
AANVRAAG MEERJARIGE SUBSIDIE
FONDS PODIUMKUNSTEN
2017-2020

Nederlands
Kamerkoor

**FONDS
PODIUM
KUNSTEN**
PERFORMING
ARTS FUND NL

INHOUDSOPGAVE

1. NEDERLANDS KAMERKOOR	PAG. 3
2. BOUWSTENEN VOOR PROGRAMMERING	PAG. 5
3. PLAATS IN HET VELD	PAG. 13
4. ONDERNEMERSCHAP	PAG. 14
5. SPREIDING	PAG. 19
6. TALENTONTWIKKELING	PAG. 20
7. TOELICHTING OP BEGROTING	PAG. 22

1. NEDERLANDS KAMERKOOR

Een rijke geschiedenis – een rijke toekomst

Het Nederlands Kamerkoor, opgericht in 1937, zette vanaf het begin een nieuwe standaard in koorzang. Al snel trad het koor over de hele wereld op. Het stond te boek als vernieuwer, door mede vorm te geven aan de ontwikkeling van de Oude Muziek praktijk en met het uitzetten van compositieopdrachten. Werken die nu tot hoogtepunten van het koorrepertoire worden gezien, van componisten als Poulenc, Martin, Escher, Tavener en Goebaidoelina, werden geschreven voor het Kamerkoor. Een jaar voor het 80-jarig jubileum zijn de ambities onverminderd: we zingen de komende jaren in de belangrijkste zalen in binnen- en buitenland, en recent gaven we compositieopdrachten aan bijvoorbeeld Nico Muhly, Leonard Evers, Pärt Uusberg, Lera Auerbach en Michel van der Aa. Zo draagt het koor al decennialang bij aan de verrijking van het koorrepertoire.

Het NKK verloor begin deze eeuw aan elan. De organisatie was teveel naar binnen gericht, en kwaliteit bleek geen vanzelfsprekendheid. Het kunstenveld werd geconfronteerd met ingrijpende subsidiekortingen, die ook ons troffen. Die waren pijnlijk, maar vormden ook een inspiratie om te reflecteren op betekenis en bestaansrecht. Hoe konden wij onze activiteiten van nieuwe dynamiek voorzien, kwalitatieve doelstellingen realiseren, en een bedrijfsvoering ontwikkelen op een gezonde financiële basis?

Wij hebben de handen uit de mouwen gestoken. De verhuizing naar Utrecht (mei 2015) markeerde de afronding van een ingrijpende reorganisatie en het startpunt voor nieuwe lokale verankering en verdere vormgeving van nationale en internationale ambities. Met een focus op topkwaliteit, innovatie en educatie hebben wij de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet naar een hoogwaardige, dynamische en betrokken organisatie. Die ontwikkeling willen wij voortzetten.

Pijlers van beleid

Missie

Het NKK presenteert koormuziek op het allerhoogste niveau, in al zijn facetten, puttend uit het repertoire van alle tijden. Het wil zijn passie voor koormuziek overbrengen aan en delen met zoveel mogelijk mensen. Het innoveert en deelt zijn kennis om koormuziek als springlevende kunstvorm te versterken en te ontwikkelen. Het leidt tot uitvoeringen die niet alleen als mooi worden ervaren, maar ook als een belevenis.

Vanuit missie en naamgeving wil het NKK het koor van Nederland zijn, maar ook het koor voor Nederland. Wij stellen ons tot opdracht koormuziek op het hoogste niveau uit te voeren én haar springlevend te houden. Dat vertaalt zich voor de periode 2017-2020 naar ambities op drie gebieden.

TOPKWALITEIT

Het NKK voert het kamerkoorrepertoire uit op het hoogste niveau. Dat vraagt om **ontwikkeling van een 'topsportklimaat'**: we investeren in het ontwikkelingsproces van een kerngroep met solistische kwaliteiten, de komende jaren met meer repetitietijd, individuele zang- en taalcoaching, groepsrepetities en geïntensiveerde (inter)nationale scouting. Met Peter Dijkstra als kersverse chef-dirigent hebben wij een koorbouwer van formaat, waarmee het koor zich verder kan ontwikkelen en de (inter)nationale reputatie kan versterken.

Naast regelmatige uitvoeringen in het buitenland, haalt het NKK de **internationale top naar Nederland**. Dat is zichtbaar in samenwerkingen met ensembles als Concerto Köln en Tallis Scholars, compositieopdrachten aan componisten als James MacMillan en Julia Wolfe, en projecten die internationale aandacht trekken, zoals *150 Psalms* en *Under the Horizon*.

INNOVATIE

De verwachting en behoefte van het publiek verandert met de tijd. Anno 2016 komt het niet alleen voor een eendimensionale concertervaring, maar voor een totaalbeleving. Wij willen de positie van vernieuwer opnieuw vormgeven. Verhaal en concept vormen het uitgangspunt in de ontwikkeling van een programmering die regelmatig inspeelt op **actuele thema's**. We willen vooroplopen in de ontwikkeling van koormuziek door de **grenzen van de presentatievormen** op te zoeken met nieuwe formats en interdisciplinaire samenwerking, en door **compositietalent** te betrekken.

Innovatie zien we ook terug in het model achter het amateurkorentraject *Zingen doe je Samen!* Binnen dit financieel zelfvoorzienend format brengen we professionals en amateurs samen rondom onze concerten. We bieden een podium aan amateurkoren door ze een optreden in het voorprogramma aan te bieden, voorafgegaan door workshops waarin we onze kennis overdragen. Het zorgt voor meer en ander publiek en het versterkt de banden met amateurkoren en zalen.

EDUCATIE

“Zingen versnelt het ontstaan van vriendschappen”

Universiteit van Oxford in *Science*, oktober 2015

Bovenstaande bevestigt wat wij al jaren ervaren: zingen verbindt. Niet alleen het NKK is gebaat bij een gezonde korensector. Koorzang kan een rol van betekenis spelen voor een kosmopolitische, verbonden samenleving.

Met *Zingen doe je Samen!* hebben wij een landelijk amateurkorentraject van formaat ontwikkeld. Voorts dragen we in Utrecht, met onze lokale partners, bij aan het concretiseren van een gedeelde visie: een **doorlopende leerlijn voor basis- en voortgezet onderwijs**, waarin de keten van primair en voortgezet onderwijs, amateurkoren, conservatoria en professionele instellingen wordt betrokken. Het NKK is de spil in het traject *Kinderen en Ouders Zingen* waarin, naast schoolgaande kinderen, ouders en Utrechtse amateurkoren een belangrijke rol spelen.

2. BOUWSTENEN VOOR PROGRAMMERING

Uitgangspunten

Net als in de afgelopen 79 jaar stellen we ons als opdracht tien eeuwen koormuziek te bestrijken, op het allerhoogste niveau. Het vormt de muzikale bron voor de samenstelling van onze programma's. Topkwaliteit en innovatie zijn bepalend voor de wijze waarop we die programma's presenteren.

In de praktijk

Het NKK brengt jaarlijks gemiddeld tien eigen producties (6-7 concerten per project), al dan niet in coproductie (gemiddeld 3 maal per jaar), en werkt op uitnodiging mee aan gemiddeld vijf producties (2-3 concerten per project). Qua bezetting, herkomst van repertoire en stijlperiode brengen we maximale variatie aan, zodat het koorrepertoire in al zijn facetten wordt belicht. We brengen herkenbaarheid aan in de programmering met een aantal jaarlijks terugkerende componenten.

De innovatieve component binnen onze programmering kent vele verschijningsvormen, los van bezetting, herkomst of stijlperiode:

- we verkennen **nieuwe vormen**: a cappella dansvoorstelling *#uman*;
- we **dagen uit**: symfonische dirigenten verschijnen in *Big to Basics*;
- we begeven ons in de **actualiteit**: scherpste randen van het maatschappelijk speelveld met Creative Court in *Requiem voor een terrorist*;
- we ontwikkelen **nieuwe technieken**: videotechnieken in *Under the Horizon*;
- we **herscheppe rituelen**: in *150 Psalms*.

“Haenchen laat klank Kamerkoor volop stromen”

– NRC Handelsblad, 22 januari 2016

HET SEIZOEN WORDT ALS VOLGT OPGEBOUWD:

- a cappella repertoire* (6-7 projecten): van het jaar 1000 tot nu, in bezettingen van 8 tot 36 zangers; met jaarlijkse concertreeksen van vaste gastdirigent Paul van Nevel (Oude Muziek) en *Big to Basics*, dat grote symfonische dirigenten uitdaagt terug te keren naar de basis van de Westerse muziek: meerstemmige a cappella koorwerken. Hartmut Haenchen beet onlangs het spits af. In 2017 en 2018 volgen Edo de Waart en Daniel Harding;
- a cappella repertoire met solisten* (1-2 projecten): het beeld van koor versus solist prikkelt en levert spannende ontmoetingen op. Zo werken we de komende jaren onder de titel *NKK ontmoet...* o.a. met Remy van Kesteren en Janine Jansen;
- Weihnachts-Oratorium*: dit werk vormt een ‘muzikaal logo’, dat we willen laten uitgroeien tot een jaarlijks topevenement. Dat doen we in nauwe samenwerking met vaste partners TivoliVredenburg, Grote Kerk Naarden, Pieterskerk Leiden en Grote Kerk Lochem. In 2017 klinkt dit werk i.s.m. Concerto Köln m.m.v. James Gilchrist (tenor), Maarten Engeltjes (countertenor), Carolyn Sampson (sopraan) en Andreas Wolf (bas). In 2018 met B’Rock;
- Matthäus-Passion*: met het Residentie Orkest geven we vanaf 2018 jaarlijks invulling aan de prestigieuze uitvoering van de *Matthäus-Passion* in de Pieterskerk Leiden;

- e. *ander begeleid repertoire* (3-4 projecten): samenwerking met ensembles en orkesten van (inter)nationale faam, met werken uit alle stijlperiodes; zo werken we samen met het Koninklijk Concertgebouworkest (1-2 projecten per jaar), het Nederlands Kamerorkest, Holland Baroque, Amsterdam Sinfonietta, Asko|Schönberg, Amsterdam Baroque Orchestra en Le Concert Lorrain;
- f. *Internationale Koorbiënnale Haarlem*: het NKK was in 2001 mede-oprichter en levert een substantiële inhoudelijke bijdrage aan dit tweejaarlijkse festival;
- g. *voorpaginaprojecten* (1 project): vormen een kroon op de jaarlijkse programmering. Deze gaan qua inhoud, vorm en uitvoerenden een krachtige verbinding aan die tot brede (inter)nationale media-aandacht moet leiden. Voorpaginaprojecten in de periode 2017-2020 betreffen *150 Psalms* i.s.m. Festival Oude Muziek, *Under the Horizon* met Huang Yi Dance Company, *Gesualdo* met De Warme Winkel en *#uman* i.s.m. Nanine Linning en Heidelberg Theater.

TOEGELICHT

Voorpaginaprojecten

Met *Voorpaginaprojecten* zet het Nederlands Kamerkoor niet alleen zichzelf in de schijnwerpers, maar de hele koorwereld. Het is precies die veelzijdige impuls die wij nastreven.

Onze voorpaginaprojecten voorzien op korte en middellange termijn in:

- spraakmakende koorproducties;
- een eerste kennismaking met koormuziek voor een breed publiek;
- nieuw elan voor het imago van koormuziek als dynamische en veelzijdige kunstvorm;
- inspiratie voor koren om de grenzen van de vorm te verkennen;

Daarnaast bieden de voorpaginaprojecten het Nederlands Kamerkoor:

- verbreding van ons publiek en naamsbekendheid dankzij de samenwerking met andere (kunst)disciplines;
- extra nationaal en internationaal aanzien;
- een nog sterker internationaal netwerk;
- meer kansen voor structurele financiering uit sponsoring en donaties.

Financiering van deze projecten vindt voor een substantieel deel plaats door private fondsen.

OPDRACHTCOMPOSITIES

Hoewel Nederland een rijke koorcultuur kent, zijn goede koorcomponisten dun gezaaid. Onze grootste componisten schrijven niet regelmatig voor koor. Het NKK kiest er daarom voor de jongere generatie veelvuldig opdrachten te verstrekken, opdat zij – de toekomstige grootheden – geïnspireerd worden door de mogelijkheden die koormuziek biedt.

We geven compositieopdrachten aan de hand van drie criteria:

- een mix van bekende componisten en jong talent. De eerste categorie draagt bij aan de (inter)nationale profilering van het koor, de in hoofdzaak Nederlandse talenten bieden we een kans zich te ontwikkelen en te presenteren aan een groter publiek;
- niet de componist is leidend, maar de context. Het verhaal of het concept van een project geeft aanleiding tot de keuze voor een componist, en

- voor de kaders van de compositie;
- compositieopdrachten komen zoveel mogelijk tot stand i.s.m. partners, zoals zalen/festivals en het TENSO-netwerk van Europese topkamerkooren.

We voorzien in de periode 2017-2020 opdrachten aan o.a. Martin Smolka, Jacob TV, Lera Auerbach, Julia Wolfe, Joost Kleppe, Geerten Liefing, James MacMillan, Max Knigge, William Knight (een van onze zangers) en Evelin Seppar.

CHEF-DIRIGENT EN GASTDIRIGENTEN

Peter Dijkstra (38) is de gedroomde chef-dirigent: hij behoort tot de wereldtop, is een koorbouwer pur sang, en heeft een groot internationaal netwerk. Hij geeft bovendien actief invulling aan zijn hart voor amateurkunst. Zo is hij dirigent van het Utrechtse amateurkoor Musa.

Hij heeft zich meerjarig (5 jaar met een optie voor nog 2 jaar) aan het NKK verbonden, een belangrijke conditie voor continuïteit. Hij dirigeert tenminste 20 concerten per seizoen, en is 45 dagen per jaar beschikbaar voor overige activiteiten. Naast zijn eigen projecten studeert de chef-dirigent ook de projecten in die plaatsvinden o.l.v. andere dirigenten. Ook dit draagt bij aan kwaliteit en continuïteit.

Paul van Nevel keert als ere-gastdirigent jaarlijks terug bij het NKK. Het koor werkt in de periode 2017-2020 verhoudingsgewijs weinig met externe dirigenten. Wij kiezen ervoor Dijkstra zoveel mogelijk de gelegenheid te bieden zijn stempel op de ontwikkeling van het koor te drukken. Bij alle projecten van Dijkstra loopt jong directietalent in stage mee.

ZANGERS

Het NKK groeit toe naar zestien 'kernleden' (nu veertien). Kernlidmaatschap houdt in dat de zanger zich lid mag noemen van het NKK en altijd als eerste voor projecten wordt uitgenodigd. De kernleden voldoen aan de hoge kwaliteitseisen van het NKK en worden gezien als specialisten, zo werd nog eens

bevestigd toen De Nationale Opera onlangs een vocaal kwartet van het NKK uitnodigde voor de nieuwe opera van Saariaho. De moeilijkheidsgraad was zodanig, dat men dit alleen aan de kamerkoorzangers van het NKK toevertrouwde. Zij hebben solistische kwaliteiten, maar dit vraagt wel doorontwikkeling. Daarom investeren wij in de periode 2017-2020 in een klimaat waarin die ontwikkeling plaats kan vinden. Zie onder *Topkwaliteit*, pagina 3.

Overzicht projecten

Hieronder een overzicht van de belangrijkste projecten in de periode 2017-2020, voor zover nog niet hierboven benoemd:

2017

Via Crucis – Liszt en *Jetzt Immer Schnee* – Goebaidolina i.s.m. Asko|Schönberg o.l.v. Reinbert de Leeuw – piano/dirigent, Neil Wallace – mis-en-espace
Deze gitzwarte visie op de kruisweg van Christus eindigt in een witte hel. De eenzaamheid wordt schrijnend en tastbaar wanneer een levensgrote pop ten tonele verschijnt, gemaakt en bespeeld door de wereldberoemde poppenspeler Frank Soehnle.

Phillip Glass 80 o.l.v. Peter Dijkstra

Ter ere van Glass' tachtigste verjaardag klinkt een 'minimal' programma, met werken van Glass, Jennefelt, Lang en Pärt.

Nocturnes – Debussy

Haitinks veelbesproken terugkeer bij het KCO, met het vrouwenkoor van het NKK.

Matthäus-Passion – Bach o.l.v. Jan Willem de Vriend i.s.m. het Residentie Orkest. Vanaf 2018 verzorgt het NKK jaarlijks een van de meest prestigieuze Passies van het jaar, in de Pieterskerk Leiden.

Brahms Requiem Reinvented o.l.v. Peter Dijkstra m.m.v. Remy van Kesteren

Koor en harp gaan de strijd aan in Brahms' mees-

terwerk. De zangpartijen blijven grotendeels intact, maar de Grieks-Cypriotische componist Yannis Kyriakides hertoont de orkestpartituur speciaal voor de nieuw ontwikkelde elektronische harp van Remy van Kesteren.

Britten: Sacred & Profane o.l.v. Peter Dijkstra

Klanken uit de straten van Londen, met meesterwerken van Britten en Berio. O.a. in de prestigieuze koorserie van Cadogan Hall, Londen.

UITGELICHT

150 Psalms

150 psalmen, 150 componisten, 1000 jaar koormuziek klinken in één weekend, omlijst door debat en reflectie. Het project 150 Psalms is wellicht het meest spraakmakende project ooit van het NKK. Het is een monument voor de koormuziek, een hedendaags ritueel dat kunst en maatschappij verbindt, en een oproep tot menswaardigheid.

De thematiek van de psalmen uit het Oude Testament is universeel: verlies, compassie, troost, hoop. Vandaag de dag zien we vluchtelingen op zoek naar een veilig onderkomen, leiders die worstelen met antwoorden op grote vraagstukken, mensen die angst boven moed stellen, of moed boven angst. Actuele thema's, al duizenden jaren lang. De psalmen geven de menselijke maat weer. Niet de stem van God, maar de mens die worstelt met de grote vragen des levens.

Al sinds eeuwen reciteren monniken alle 150 psalmen in de loop van een week. Dat en het feit dat ze dé literaire bron zijn voor een substantieel deel van de Westerse koorcanon inspireerden het Nederlands Kamerkoor tot het project *150 Psalms*.

Het project omvat vier (mogelijk vijf) weekends. Elk weekend klinken alle 150 psalmen, getoonzet door 150 componisten uit alle tijden, door vier

koren die tot de wereldtop behoren. Vijftien psalmen worden nieuw getoonzet als opdrachtcompositie. Daaronder tenminste drie Nederlandse jonge componisten. Elke dag klinken 6 concerten van een uur.

De basis voor de randprogrammering beslaat debat en reflectie. Om dat kracht bij te zetten, en om de brede context te onderstrepen vragen we elke dag een Nobelprijswinnaar te reflecteren op de grote thema's uit de psalmen, vanuit zijn of haar domein. Zo plaatsen we de psalmen in een hedendaagse context. Als spiegel voor de maatschappij. Elke locatie vraagt om zijn eigen randprogrammering. Per locatie bepalen we onze partners. In Nederland is De Balie de voorziene partner van het NKK en het Festival Oude Muziek om mede vorm te geven aan debat en reflectie.

PARTICIPERENDE FESTIVALS EN/OF ZALEN ZIJN:

Festival Oude Muziek (Utrecht), Lincoln Center - White Light Festival (New York City), Teatro Mayor (Bogotá, Colombia), Festival Cervantino (Mexico City) en Oslo Choral Festival (Noorwegen).

DE DEELNEMENDE KOREN ZIJN:

Trinity Wall Street Choir (New York City, USA)
The Tallis Scholars (UK)
Det Norske Solistkor (Oslo, Noorwegen)
NKK (initiatiefnemer en producent)

VOORSTELLINGEN:

Najaar 2017

TivoliVredenburg, Festival Oude Muziek Utrecht
White Light Festival Lincoln Center, New York City

Voorjaar 2018

Teatro Mayor (Bogotá, Colombia)
Festival Cervantino (Mexico City)
Oslo Choral Festival (Noorwegen)

Vineta o.l.v. Peter Dijkstra met werken van Schnittke, Kerstens, Esenvalds, Mäntyjärvi en Brahms. Centraal thema is Vineta, de stad in de Oostzee die volgens de legende ten onder is gegaan. De stad zou vlak voor de kust van het eiland Usedom gelegen hebben en werd het eerst genoemd in de 10e eeuw. Vanaf 1170 wordt over Vineta in de verleden tijd gesproken. De stad is door hoogwater overspoeld, naar het schijnt omdat de bewoners er een verkeerde moraal op na hielden.

Fauré Requiem i.s.m. Amsterdam Sinfonietta
Tournée door Zuid-Amerika met werken van Fauré, Pärt, Louis Andriessen en Sjostakovitsj.

UITGELICHT

Under the Horizon

De Taiwanese danser-choreograaf Huang Yi maakte internationaal furore met een choreografie voor dansers en robot, *Kuka*. Met zijn nieuwe productie *Under the Horizon* - in nauwe samenwerking met het Nederlands Kamerkoor - introduceert Yi een Chinese variant op het verhaal van Orpheus en Euridice. In China is de horizon daar waar het hiernamaals begint, waar de doden als schaduwen acteren. Zijn ze echt, of verbeelding? Zijn zij de dierbaren die hij verloor?

Voor *Under the Horizon* ontwikkelden Huang Yi en de vanuit Berlijn successen vierende Japanse audiovisueel artiest Ryoichi Kurokawa baanbrekende technieken die een wereld scheppen waarin mensen en schaduwen in elkaar opgaan. De schaduwen zijn zo dichtbij, zo levendig, dat je je afvraagt: wordt de synthese mogelijk? Kunnen we de doden tot leven wekken?

Under the Horizon is ook een persoonlijk verhaal. Het bedrijf van Huang Yi's vader ging ten onder in de crisis van 1999. De welgestelde familie raakte in grote financiële problemen. Yi's probeerde zich met een

sprong uit het raam van het leven te beroven. Zelfmoord is in China een groot taboe. Deze gebeurtenis had dus om meer dan één reden een grote impact op Yi's leven. Maar het maakte hem tegelijk nieuwsgierig naar de dunne scheidslijn tussen leven en dood. Yi: "Als kind was ik gefascineerd door de schaduwen op de wand, de donkere hoekjes in de kamer. Ik had het gevoel alsof ik aan het einde van dat duister mensen van een andere wereld kon zien. Ik vroeg me af: is er een manier om de doden te vergezellen?"

In deze adembenemende voorstelling werken Huang Yi en zijn dansers samen met de zangers van het Nederlands Kamerkoor. Yi maakt een heldere keuze voor koormuziek: geen puurdere klank dan de menselijke stem. Juist die klank is perfect om hem en zijn dansers te vergezellen in hun ijle reis naar het hiernamaals.

MEDEWERKENDE:

Huang Yi - choreograaf
Huang Yi en Peter Dijkstra - muzikaal concept
Ryoichi Kurokawa - visuals
Nederlands Kamerkoor - koor
Peter Dijkstra - dirigent
Huang Yi, Hu Chien, Lin Jou-Wen - dans
Sozo Artists (USA) - management
Creatio 300 (ES) - acquisitie
Huang Yi Studio (TW) en NKK - 2coproductie

PREMIERES:

Montpellier Danse (FR) / Sadlers Wells (UK)

VOORJAAR EN NAJAAR 2018

VOORSTELLINGEN IN:

8 Nederlandse theaters
Taipei Performing Arts Center (Taiwan)
Shanghai Arts Festival (China)
Esplanade Singapore
Georgia Tech First Center,
Celebrity Series Boston (USA)
Place des Arts in Montreal (Canada)

Perpetuum mobile

Dit programma o.l.v. Paul van Nevel belicht de architectuur in noten van de renaissancemuziek van de Lage Landen. Met o.a. een perpetuum mobile van Maessens, dat begint vanuit de zaal. Verder muziek van onbekende parels van Herpol en Bruhier.

James Blake

I.s.m. de kersverse Grammy-winnaar Metropole Orkest nodigden we popfenomeen James Blake uit voor een nieuwe benadering van zijn muziek, die avant-gardistisch aandoet.

2018

The Blind – Lera Auerbach. A cappella kameropera voor twaalf solozangers, gebaseerd op Maeterlinck's *Les Aveugles* (1890). Een groep blinden wordt alleen achtergelaten in het bos. Ze beseffen dat ze hulpeloos zijn. Hun angst escaleert als ze een morbide ontdekking doen. In John La Bouchardière's regie wordt het publiek geblinddoekt naar zijn plaats geleid. Er ontvouwt zich een surround-sound wereld, waarin niet-visuele zintuigen worden geprikkeld: zangers, bosgeuren, zeebries, vallende sneeuw en Auerbach's muziek omhullen hen.

Stabat Mater – Scarlatti o.l.v. Peter Dijkstra, met verder werken van Scelsi en Knigge (opdrachtwerk).

Matthäus-Passion – Bach o.l.v. Ton Koopman i.s.m. Koninklijk Concertgebouworkest

Guillaume Connesson o.l.v. Risto Joost i.s.m. Nederlands Kamerorkest

Een nieuw opdrachtwerk voor deze Franse componist, die opzien baart met werken die een veelheid van stijlen tot een coherent geheel smeden.

NKK ontmoet... Maarten Engeltjes o.l.v. Peter Dijkstra
Het NKK zet Nederlands beste countertenor in de schijnwerpers. Met o.a. *In the Beginning* – Copland, *Mass* – Bernstein en *Chichester Psalms* (versie met slagwerk, orgel en harp) – Bernstein.

UITGELICHT

Gesualdo

Samen met theatergezelschap De Warme Winkel presenteert het NKK een voorstelling over een van de meest spraakmakende componisten ooit. Don Carlo Gesualdo (1566-1613), prins van geboorte, is een van de meest markante figuren uit de muziekgeschiedenis. Velen kennen hem als moordenaar van zijn vrouw en haar minnaar, maar hij is toch vooral de componist die noten schreef die lijken te zijn gekapultleerd uit de twintigste eeuw. Een wonderlijke maar ook wrange combinatie.

De Warme Winkel, een van Nederlands meest eigenzinnige theatergroepen – inmiddels ook internationaal aan de weg timmerend – stelt regelmatig historische figuren centraal. Zo maakten ze voorstellingen over Alma Mahler, Thomas Bernhard, Gavrilo Princip en Mozart. Voor het eerst adopteert De Warme Winkel een idee van buitenaf. Het gezelschap zet zijn tanden in een van de meest weerbarstige figuren uit de muziekgeschiedenis, Don Carlo Gesualdo. De moord die hij pleegde op zijn vrouw omdat hij haar 'in flagrante delicto' betrapte, staat echter niet centraal in deze voorstelling. Het is vooral het tijdsgewricht zelf dat ons fascineert. De late Renaissance staat bol van de intriges, van grootse kunstwerken, van inquisitie, van een veranderend wereldbeeld. Een tijd van vooruitgang, met grootse denkers als Descartes, die voor het eerst onderkent dat de wereld zich ontwikkelt, en geen vast gegeven is, maar deel uitmaakt van iets wat later als evolutie zou worden omschreven. Over Gesualdo doen – naast alle details over de moord – nog veel meer verhalen de ronde; hij zou een sadist zijn en dieren en ondergeschikten martelen, hij leed aan verschrikkelijke depressies, hij liet zich door zijn dienaars afranselen, en liet het bos rond zijn kasteel kappen, omdat hij last had van het geluid van ritselende bladeren. In die wereld klinken de onaardse noten van Don Carlo Gesualdo. Even vervreemdend als benevelend. >>

In dezelfde tijd leeft Torquato Tasso, de grootste dichter van zijn generatie. Vaandeldrager van de Italiaanse poëzie, in de illustere lijn van Dante en Petrarca. Bevangen door een bijna ondraaglijke vorm van paranoia, ontvlucht hij telkens weer zijn demonen. Hij wordt bemind en gehaat door zijn werkgevers, koningen van de talloze stadsstaatjes die Italië rijk was.

Tasso en Gesualdo hebben elkaar ontmoet. Ons rest slechts een aantal markante kattenbelletjes, waaruit, zo niet een warme vriendschap dan toch tenminste een grote fascinatie voor elkaar naar voren komt. Twee briljante kunstenaars met een vergelijkbaar verval van hun persoonlijke leven. De tegenstelling tussen hun gepijnigde, destructieve karakters en hun kunsten – verheffend en van bijna bovenaardse schoonheid – zijn schrijnend en fascinerend tegelijk.

Basis van de voorstelling is een (fictieve) briefwisseling tussen Gesualdo en Tasso, geschreven door Tido Visser: *"Niemand keek naar wat we nog aan menselijkheid bezaten; onze werken werden geprezen, onze karakters beschimpt. Alleen wij, verenigd in ons lot, hadden de moed om tijdens onze laatste ontmoetingen over de ruïnes van elkaars leven heen te kijken. En wat wij zagen was de schoonheid voorbij."*

MEDEWERKENDEN:

De Warme Winkel - spel
Nederlands Kamersingel - zang
Harry van der Kamp - muzikale leiding
Jetse Batelaan - eindregie
DWW en NKK - concept en coproductie
Kaaithheater Brussel / deSingel Antwerpen /
Holland Festival - coproducenten

Stravinsky's Psalmensymfonie m.m.v. Hannes Minnaar o.l.v. Paul McCreesh

Een serenadeprogramma met – naast de *Psalmensymfonie* bewerkt voor piano – werken van Badings, Lili Boulanger en Poulenc.

Paul van Nevel: Sneak Review

Met een middeleeuws programma, waarbij de luisteraar pas op het laatste moment wordt ingelicht over de te zingen stukken, gaan we de zoektocht aan naar meerstemmigheid en complexe tijdsindelingen. Van de vroegste meerstemmigheid (ca. 1000) tot de complexe mathematiek van de ars subtilior (ca. 1400).

Requiem voor een terrorist in coproductie met Creative Court, met groot opdrachtwerk voor Jacob TV 1943: een Japanse vader en piloot schrijft een kattenbel aan vrouw en kinderen, vóór zijn kamikazeactie. Zijn beschrijving van het alledaagse is dodelijker dan zijn actie zelf en roept associaties op met zelfmoordterrorisme. Een pijnlijke ontmoeting met onszelf, in een Gesamtkunstwerk, vorm gegeven door de hiervoor als curator aangestelde Rabiaâ Benlahbib van Creative Court en door haar gekozen beeldend kunstenaars.

NKK Archieven o.l.v. Peter Dijkstra

Programma's met louter opdrachtwerken van het NKK voor Nederlandse componisten. Van Ton de Leeuw tot Leonard Evers.

HOOGTEPUNTEN IN 2019 EN 2020

NKK ontmoet... Janine Jansen i.s.m. Internationaal Kamermuziek Festival Utrecht

Unieke ontmoeting met Bachs partita's, zettingen van de partita's voor koor en soloviool, en groot opdrachtwerk voor koor en viool door James MacMillan. De wereldpremière van dit stuk vindt plaats tijdens het festival, waarna koor en violist in het seizoen 2019-2020 door Europa touren.

Harmony of the Spheres – Joep Franssens o.l.v. Peter Dijkstra m.m.v. Camerata Nordica

Dit etherische stuk wordt door zijn grote bezetting

bijna nooit uitgevoerd, maar behoort tot de beste koorwerken van Nederlandse bodem.

Het NKK ontmoet... ZO! Gospelkoor

Een ontmoeting met een van de beste gospelkoren van Nederland. Een ontmoeting tussen twee culturen. We tonen de overeenkomsten door de verschillen te benadrukken. Het NKK zingt werken van o.a. Whitacre, MacMillan en Bernstein.

Licht – Stockhausen Holland Festival: deelname aan de uitvoering van dit zevendelige operamonsterwerk, op uitnodiging van het Holland Festival.

#uman i.s.m. choreograaf Nanine Linning, Rijksmuseum, Van Goghmuseum, Stedelijk Museum (o.v.b.) Middels een gang langs de drie topmusea van Amsterdam bieden we een blik op de ontwikkeling naar een post-moderne mens. Een mens die ‘surfend’ door het leven gaat, van hoogtepunt naar hoogtepunt. Inspiratiebron vormt het boek *De Barbaren* van Alessandro Barrico.

“De Nederlanders zijn echt een klasse apart: helder in geluid, perfect uitgebalanceerd, uiterst homogeen”

Berlingske, over *Israel in Egypt* in Kopenhagen, in aanwezigheid van de Deense koningin, 15 januari 2016

Zalen en festivals: acquisitie

Acquisitie in Nederland en België verzorgt het NKK zelf. In een aantal landen hebben we officiële representatie door topimpresariaten.

Het NKK heeft de afgelopen jaren een duurzame band opgebouwd met de belangrijkste zalen en festivals in Nederland:

6-7 optredens per jaar TivoliVredenburg/Pieterskerkconcerten Utrecht

4-5 optredens per jaar Muziekgebouw Enschede, Zuiderstrandtheater Den Haag, Muziekgebouw aan 't IJ Amsterdam, Musis Arnhem

2-3 voorstellingen per jaar Harmonie/Grote Kerk Leeuwarden, Oosterpoort Groningen, Odeon de Spiegel/Grote Kerk Zwolle, Theater de Vest Alkmaar

1-2 voorstellingen per jaar Philharmonie Haarlem, De Vereniging Nijmegen, Theaters Tilburg, Parkstad Limburg Theater Heerlen, Concertgebouw Amsterdam, Podium Zeeland, Muziekgebouw Eindhoven, Theater Sittard, Grote Kerk Lochem, Pieterskerk Leiden

festivals o.a. Holland Festival, Gaudeamus Muziekweek, November Music, Festival Oude Muziek, Wonderfeel, Le Guess Who

Het koor is regelmatig te gast in het buitenland (10-15 concerten per jaar). Europa, in het bijzonder België, Frankrijk en Duitsland, is een belangrijke afzetmarkt. Voorts treedt het NKK de komende jaren op in Zuid-Amerika, de Verenigde Staten en Azië.

3. PLAATS IN HET VELD

Nederland kent een ongekeerde koorcultuur. 1,7 miljoen mensen zingen in een van de 25.000 koren die ons land rijk is. En hoewel er in Nederland veel (semi)professionele kamerkoren bestaan, zijn er maar twee die fulltime opereren: het NKK en Cappella Amsterdam. Beide koren kunnen rekenen op grote vraag vanuit het veld. Van concurrentie is dan ook geen sprake, anders dan een gezonde artistieke rivaliteit.

Het NKK onderscheidt zich op basis van het volgende:

- de grensverleggende programmering: het NKK wil vooroplopen in de ontwikkeling van koor-muziek. Dat doet het door de grenzen van de presentatievormen op te zoeken met nieuwe formats en interdisciplinaire samenwerking. Het ontwikkelt programmering die regelmatig inspeelt op actuele thema's.
- het koor ontwikkelt het overgrote deel van zijn programmering zelf. Daarmee heeft het de artistieke koers ferm in eigen hand. Samenwerking met een toporkest als het Koninklijk Concertgebouworkest of De Nationale Opera (wereldpremières van Kaija Saariaho en Michel van der Aa in maart 2016) vormen hierop een welkome uitzondering.
- het NKK hanteert een uitermate proactieve houding in het aangaan van samenwerking met de absolute top, of het nu grote symfonische dirigenten betreft, ensembles, of vertegenwoordigers van andere (kunst)disciplines.
- het educatieprogramma *Zingen doe je Samen!* van het NKK wordt snel gekopieerd, en dat is precies wat we willen: gidsen en versterken. De samenwerking met amateurkoren rondom meer dan 50% van onze concerten wordt nu overgenomen, ook buiten de koorsector, maar het NKK staat niet stil: met het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn voor PO en VO in Utrecht legt het een blauwdruk neer voor zang in de samenleving in heel Nederland;
-
- het NKK realiseert een grote spreiding in Nederland, en profileert zich tegelijk sterk in het buitenland. Zie 5. *Spreiding*
- Het NKK geeft – binnen de grenzen van het haalbare – vorm aan een infrastructurele rol in het bestel. Het advocateert koormuziek met het aanjagen van de dialoog binnen de sector zelf, en middels gesprekken met overheden, koepelorganisaties, fondsen, etc. Zo is het co-initiator van een conferentie waar de koorsector samenkomt, op 2 april 2016, onder de titel *Zingen, lekker belangrijk!* Doel is met professionals en amateurs de koorwereld in kaart te brengen en te kijken hoe activiteiten beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Ook worden de hoofdlijnen bepaald voor een visiestuk over de koorsector, dat in de herfst van 2016 wordt aangeboden aan de Raad voor Cultuur als aanvulling op het in 2017 te verschijnen rapport over de muzieksector.

4. ONDERNEMERSCHAP

Ondernemerschap is een geïntegreerd onderdeel van alles wat wij doen. Initiatief nemen, marktkansen najagen en zichtbaarheid zijn belangrijke elementen van dit ondernemerschap, altijd binnen de kaders van onze beleidspijlers topkwaliteit, innovatie en educatie.

4A. BEDRIJFSVOERING EN FINANCIERING

De huidige tijd vereist van het NKK duurzaam (financieel) beleid d.m.v.:

1. **beheersbare activiteiten- en beheerlasten;**
2. het **vergroten van publieksinkomsten;**
3. **duurzaam partnership met lokale overheden;**
4. doorontwikkeling van een efficiënte en professionele **organisatie;**
5. vergroten van inkomstenbronnen uit **private fondsen, donaties en sponsoring door bedrijven;**

Ad 1. Beheersbare activiteiten- en beheerlasten

Het NKK gaat uit van 76 concerten op jaarbasis, conform het aantal concerten dat wij de afgelopen jaren hebben gegeven. We realiseren desondanks minder projecten. We vangen de grote vraag regelmatig op binnen de kaders van reeds geplande concertreeksen: we hernemen (delen van) programma's binnen een andere context, brengen generale repetities voor publiek, en combineren buitenlandse tours met binnenlandse. Deze strategie verhoogt ook het rendement op sponsorconcerten.

We verzorgen binnen het kader van *Zingen doe je Samen!* op jaarbasis zo'n dertig tot veertig workshops. Dit zorgt voor een significante extra inkomstenbron voor zangers, maar drukt dankzij het zelfvoorzienend verdienmodel niet op de begroting. Meer over activiteiten- en beheerlasten, zie *Ad 4* en *7. Toelichting op de begroting*.

Ad 2. Publieksinkomsten

Het NKK organiseert gemiddeld 25% van zijn concerten in eigen beheer. Wij zien – naar het lijkt tegen de trend in – een stijging in het aantal zalen

dat uitkoop- en garantiesommen betaalt, maar niet in de uitkoopsommen zelf: inkomsten uit uitkoop namen toe van € 266.000 gemiddeld in 2013-2014 tot € 312.000 in 2015. € 171.000 van onze concertinkomsten kwam in 2015 uit recette of partage. Dat is een groei t.o.v. 2013 met 43%. Dit moet in de nieuwe kunstenplanperiode groeien met nog eens 10% per jaar, door een toenemende bezettingsgraad, niet door afname van uitkoopconcerten. Die aanname is redelijk, want de toeschouwersaantallen zijn in 2015 met 44% toegenomen t.o.v. 2014 tot 41.643, gerealiseerd met 11 minder concerten. De bezettingsgraad steeg van 54 naar 67%.

Voor meer informatie over onze financieringsmix, zie *7. Toelichting op de begroting*

Ad 3. Duurzaam partnership met de gemeente Utrecht

Het NKK draagt door zijn veelzijdige en zichtbare aanwezigheid in stad en regio bij aan de kwaliteit van het culturele klimaat in Utrecht en omgeving. Zowel op het gebied van internationalisering, het produceren van hoogwaardig en innovatief concertaanbod, als educatie, in nauwe samenwerking met andere (kunst)instellingen.

Er is sprake van constructieve en resultaatgerichte communicatie met de gemeente. De gemeente speelt een succesvolle rol in het voordragen van samenwerkingspartners. En we trekken samen op in het betrekken van Utrechts bedrijfsleven bij onze tournees.

Ad 4. Organisatie

Er staat sinds 2013 een kleine, flexibele organisatie (4,8fte) met een mix van jong talent en ervaren seniors. Beheerlasten zijn minimaal, 17% van de totale overhead. Hoewel de organisatie efficiënt en servicegericht opereert, is uitbreiding van het team noodzakelijk om de zware belasting op het personeel te beheersen en de doelstellingen te realiseren. We hebben daarbij speciale aandacht voor het steeds grotere belang van marketing, de groeiende tijdsinvestering die derdengeldenwerving vergt en de volwassen rol die educatie inmiddels inneemt binnen onze organisatie.

Om daarop in te spelen is de functie van Marketing-medewerker met 0,3fte tot 0,9fte uitgebreid en is een functie Educatie-medewerker (0,2fte) in het leven geroepen.

Voor het realiseren van een gezonde financiële mix is er grote behoefte aan een Developer (0,8fte). Een young potential moet zorg gaan dragen voor continuïteit in de ontwikkeling van de derde geldstroom, door het implementeren en uitbreiden van het nieuwe CRM-systeem, onderhouden van contacten met donateurs en sponsors, en het optimaal benutten van kansen op het gebied van sponsoring, fondsenwerving en donaties.

De *Algemeen Directeur* (1fte) is eindverantwoordelijke op zakelijk en artistiek vlak. Hij richt zich op acquisitie, derdengeldenwerving, beleid, planning en financiën, en geeft vorm aan de programmering i.s.m. de *Chef-Dirigent* (freelance). De *Artistiek Coördinator* (0,3fte) ondersteunt directeur en chef-dirigent bij de logistieke uitwerking van de programmering (bezetting, onderzoek, programmavoorstellen, contact aangaande artistieke zaken met dirigenten en solisten, etc.).

Onze *Relatiemedewerker* (0,4fte) legt zich toe op de rol van gastvrouw en het organiseren van activiteiten voor onze sterk groeiende groep donateurs. Zij is aanwezig bij het grootste deel van onze concerten. De *Productiemanager* (0,8fte) is een ervaren kracht die het kantoor aanstuurt in alle praktische zaken en producties voorbereidt voor de *Producent* (0,5fte), die vanaf een maand van tevoren de productionele taken overneemt van de Productiemanager. De functie van *Bibliothecharis* (0,2fte) spreekt voor zich. Een *Administrateur* is freelance betrokken.

Stagiairs

We werken bij productie en marketing structureel met stagiaires. We geven 'talent achter de schermen' een kans, en het maakt ons slagkrachtiger. Al drie van deze stagiaires zijn doorgestroomd richting NKK-dienstverband.

Cantus Nobilitas

Vrijwilligers worden steeds belangrijker. Ze ondersteunen bij cd- en programmaverkoop, hospitality, bibliotheek, marketing en archivering. Cantus Nobilitas was tot voor kort de vereniging voor vrienden en donateurs. Ze heeft in goed overleg met het NKK haar focus verlegd naar een rol als vereniging van ambassadeurs en vrijwilligers. Donateurs schenken nu direct aan het NKK.

HUISVESTING MET HOLLAND BAROQUE

Wij delen sinds mei 2015 kantoorruimte. Dat heeft o.a. geleid tot gedeelde inkoop van advertenties, backoffice-producten, boekhouder, alsmede doorstroming en uitwisseling van stagiairs, en kennis- en ervaringsdeling in alle lagen. We kijken voortdurend – hands on – hoe we deze samenwerking kunnen verdiepen.

Ad 5. Derde geldstroom

Vrienden én bedrijven hebben een 'persoonlijke' band met het koor. Ze steunen niet per se het NKK als geheel, ze geven diepere invulling aan hun specifieke verbondenheid, langs de lijnen van onze beleidspijlers topkwaliteit, innovatie en educatie. Gevers kunnen rekenen op persoonlijke aandacht, geregelde en gepersonifieerde informatievoorziening, en een overzichtelijk pakket van aantrekkelijke activiteiten en erkentelijkheden, die als doel hebben de band tussen NKK en gever te versterken.

In de periode 2013-2015 stegen donaties met 333%.

Wij leggen nadruk op donateurswerving. De eind 2015 ontwikkelde donateurscampagne *Uw Steun, Onze Adem* heeft in korte tijd veel nieuwe donateurs

opgeleverd. Een succesvol bestanddeel daarvan is *De Nobelkring*. We hebben al meer dan 20 leden mogen verwelkomen (opbrengst 50.000 euro op jaarbasis). Wij zetten in op verdere groei, met 50%, onder voorbehoud van aanstelling van een Developer. De in verhouding geringe toename uit sponsorinkomsten is ingegeven door het feit dat de toename van sponsorgelden vaak te optimistisch wordt ingeschat. We zijn op dit vlak ambitieus, maar voorzichtig in de prognose.

Het NKK is een sterk merk, dat dankzij een transitie van formaat snel toewerkt naar een reputatie die mag worden omschreven als hoogwaardig, dynamisch en betrokken. Het vormt de basis voor de ambitie om de komende jaren vele nieuwe donateurs en sponsors te betrekken bij het NKK.

Code Culturele Diversiteit en Code Cultural Governance

Wij zien het als onze taak om vanuit de verbindende kracht van zang relevant te zijn voor de samenleving. Het NKK wil als organisatie groeien in een rol waarin het relevantie breder beziet. Dat doen we met projecten die gaan over universeel-maatschappelijke thema's, zoals *150 Psalms*, samenwerking met artiesten die zich bedienen van significant andere doelgroepen, zoals *James Blake*, middels samenwerking met Creative Court van Rabiaâ Benlahbib, waarmee we projecten ontwikkelen waarin complexe vraagstukken voor een kosmopolitische samenleving centraal staan en met de verbreding van de koorcanon van westers-christelijk naar universeel-menselijk, o.a. in onze educatieve leerlijn voor PO en VO in Utrecht. Het NKK past de richtlijnen van de Code Cultural Governance toe, volgens het raad-van-toezicht-model.

4B. PUBLIEKSBENADERING

Marketing gaat over het aangaan van relaties met publiek en partners vanuit een integrale en eenduidige aanpak. De missie van de organisatie dient daarom als uitgangspunt, en de organisatie is zich in alle geledingen bewust van die missie. Marketing is een geïntegreerd deel van de organisatie.

We vertalen onze beleidspijlers topkwaliteit, innovatie en educatie naar een communicatie- en marketingstrategie. Een strategie gebaseerd op inhoud, en met als doel het aangaan en verstevigen van de relatie met ons publiek en onze partners, van mediapartners tot donateurs, van sponsors tot gemeente.

De transitie die het NKK heeft doorgemaakt op het gebied van programmering en educatie en de kwaliteitsimpulsen die het krijgt met de komst van Peter Dijkstra, betekenen dat de organisatie meer dan ooit een authentiek verhaal kan vertellen vanuit inhoud.

FACTS & FIGURES

Websitebezoek 2015

47.026 sessies (+47% t.o.v. 2014)
31.482 unieke bezoekers (+46% t.o.v. 2014)

Publieksaantallen 2015

41.643 toeschouwers (+44% t.o.v. 2014)

Gemiddeld aantal bezoekers per concert 2015

507 toeschouwers (+56% t.o.v. 2014)

Zaalbezetting

67% in 2015 (+24% t.o.v. 2014)

Facebook **5.500 volgers**

Twitter **3.500 volgers**

COMMUNICATIE

Zalen

We denken mee met de zalen. De beleving van hun publiek staat centraal. We ontwikkelen samenrandprogrammering, van inleidingen tot voorprogramma's van lokale amateurkoren. We leveren tools als presskits en promovideo's, maar ook veel achtergrondinformatie. We laten zoveel als mogelijk projecten samenvallen met nieuwsfeiten, bijvoorbeeld door tours en cd-releases gelijk op te laten gaan. Dit zijn zaken die zalen helpen in hun lastige taak keuzes te maken en publiek te werven.

Publiek en doelgroepmarketing

Recent onderzoek wijst uit dat ons publiek – naast de kwaliteit van het koor – naar het NKK komt voor de componist, de stijlperiode of het concept. De diversiteit van de programmering zorgt ervoor dat niet iedereen wordt aangesproken, maar met het per project bepalen van de doelgroep en de daaruit voortvloeiende doelgroepmarketing, willen we ook de ‘light users’ binnen onze zalen verwelkomen. Dat lijkt te lukken: maar liefst 30% van ons publiek in 2015 kwam voor het eerst bij het NKK, dankzij vrienden of familie (27%), via de concertzaal (21%) of via social media (17%). We maken per project analyses van het potentiële publiek, onder meer d.m.v. het voorleggen van programmering aan testpanels. Zo bepalen we van tevoren op wie we onze marketing het beste kunnen richten. Ons repertoire, onze formats en aankleding van concerten, kunnen – mits goed gekozen – de beoogde doelgroep aanspreken.

De gemiddelde leeftijd van ons publiek is gedaald naar 52 jaar (tegenover 59 jaar in 2013). Twee doelgroepen springen er qua potentie uit: 50+ en de groep 25-40. Potentieel publiek onder 50+ers vinden we al langer onder radioluisteraars (thuisgenieters) en bezoekers van andere culturele evenementen. De ‘light users’, zo’n 1,2 miljoen huishoudens in Nederland, zijn vooral op zoek naar een avondje uit, met sfeer en gezelligheid.

De groep 25-40, wordt sterker aangesproken door de sociale context. Zij zijn vol mee in digitalisering, hebben een druk bestaan en beslissen laat. De zoekdrempel voor deze doelgroep is tweeledig: de ‘regeltjes’ van een klassiek concert schrikken af, en uitgaan is een sociaal gebeuren, men wil liefst samen met anderen gaan.

Marketing (middelen)

De keuze voor de inzet van marketingmiddelen vindt plaats op basis van conversie en return on marketing investment (ROI). We wegen kosten af tegen opbrengsten in kaartverkoop. Daarnaast speelt zichtbaarheid een belangrijke rol, wanneer een succesvol-

le campagne zich wel in zichtbaarheid en merkversterking vertaalt maar niet in directe opbrengsten. We leggen een sterkere focus op online marketing. Onze grootste doelgroep (50+) beweegt steeds meer richting het web: ze bezoeken de website, en worden steeds actiever op sociale media. Daarnaast is de conversie van online marketing beter meetbaar, zijn de campagnes minder kostbaar, en zijn ze gemakkelijk te richten op de doelgroep die we willen bereiken voor een specifiek programma.

Doelstellingen

Op basis van onze beleidspijlers en doelgroepen hebben wij voor de organisatie een zevental marketingdoelstellingen geformuleerd:

1. customer journey: investeren in de beleving, via boeien, verleiden en binden;
2. gerichte doelgroepbenadering en -programmering;
3. een sterke focus op online marketing;
4. het vergroten van de naamsbekendheid en versterken van het merk NKK vanuit onze missie en visie;
5. focus op conversie bij het bepalen van tools en kanalen;
6. betrokkenheid van amateur-, jeugd- en kinderkoren in publiekswerving stimuleren;
7. het versterken van de band met media;

Bovenstaande moet leiden tot groei van de zaalbezetting van 67% naar 80% structureel in 2018.

Bij concerten waar amateurkoren meewerken in het kader van *Zingen doe je Samen!*, zien we een toeschouwerstoename van gemiddeld 21% per concert.

Van doelstelling naar actie

De marketingdoelstellingen worden vertaald in concrete acties. We lichten de belangrijkste er uit:

- a. met een halfjaarlijks magazine bundelen we seizoensbrochure, programmatoelichtingen en vriendenblad. Het biedt ruimte voor verdieping met achtergrondartikelen, interviews, een column van een bekende Nederlander, etc.

Advertentieruimte blijkt bovendien een effectief bartermiddel;

- b. we implementeren een nieuw CRM-systeem. We hebben gekozen voor CRM Factory. Dit systeem maakt het mogelijk waardevolle klantdata te verzamelen, conversie te meten en kwalitatief hoogwaardig publieksonderzoek te realiseren met een frequentie van één keer per jaar. Zo brengen we ons publiek en (potentiële) donateurs en sponsors in kaart. Dankzij gepersonaliseerde communicatie kunnen we beter boeien, verleiden en binden. Omdat het systeem ons in staat stelt de resultaten te monitoren, verwachten we de groep loyale bezoekers uit te breiden en meer donateurs te werven;
- c. waar mogelijk voert het NKK variabel prijsbeleid, met meerdere prijscategorieën, grote variëteit aan abonnementen, vroegboekkortingen voor donateurs, en kortingen voor amateurkoren en studenten;
- d. het publiek dat geïnteresseerd is in het zogenaamde 'compleet avondje uit', groeit. Het NKK speelt daarop in met speciale arrangementen, vaak in combinatie met andere organisaties of bedrijven. We kijken gericht naar aanvangstijden en pauzes, randprogrammering en formats waar ruimte is voor een vrijere concertbeleving;
- e. we richten ons op het produceren van content. Zo realiseren we een tweetal HD-opnamen per jaar en tenminste 2 audio-opnamen. Per project bepalen we wat we met die content doen: uitbrengen op een label, uitzending in Europa door Brava TV, of het drukken van kleine oplages ter verkoop rondom concerten. We bouwen zo aan een database met content, die zich nu al te gelde maakt als inzet van barterdeals.

5. SPREIDING

Lokaal

Het Nederlands Kamerkoor (NKK) zet zich in voor een land dat zingt, en omarmt met overgave lokale worteling. Waar kan dat beter dan in Utrecht, dé korenstad van Nederland, een stad bovendien met internationale ambitie én met een hart voor amateurkunst.

De gemeente Utrecht zet zich in voor een stad als podium, creatieve ruimte en leerruimte, waar naast topkwaliteit ruim aandacht is voor innovatie, amateurkunst en talentontwikkeling. Utrecht kan met de komst van het NKK rekenen op fikse impulsen in de stad. Want laten die gebieden nu gelijkenis vertonen met de drie pijlers van beleid van het NKK: topkwaliteit, innovatie en educatie. Een verbinding op inhoud, waarbij de ambities elkaar versterken.

Landelijk

Het NKK heeft met een groot aantal zalen afspraken over langdurige samenwerking, of dat nu 1 of 5 concerten op jaarbasis betreft. De spreiding van die zalen is groot. Zie *Zalen/Festivals: acquisitie*. Daarnaast treedt het koor op in de belangrijkste festivals, of het nu mainstream of niche betreft. Van Holland Festival tot November Music, van Le Guess Who tot Gaudeamus Muziekweek.

Internationaal

Het koor is regelmatig te gast in het buitenland (10-15 concerten per jaar). Europa, in het bijzonder Frankrijk, België en Duitsland, is een belangrijke afzetmarkt. Voorts treedt het NKK op in Zuid-Amerika, de Verenigde Staten en Azië. De afgelopen jaren was het NKK te gast bij gerenommeerde festivals zoals het Festival d'Ambronay, Musikfest Bremen, Bachfesttage Köthen, Abu Gosh Choral Festival Israel, en zalen als het Weense Konzerthaus en de Antwerpse Singel. Voorts was het artist in residence op het grootste amateurkorenfestival van Europa, Europa Cantat, in Pécs, Hongarije. Het NKK gaat binnenkort op tour naar de belangrijkste zalen en festivals in China.

6. TALENTONTWIKKELING

Inleiding

Educatie en talentontwikkeling vormen een geïntegreerd deel van onze organisatie. Dit komt voort uit de sterk gevoelde plicht te investeren in een rijke en gezonde koorsector, en in de wetenschap dat er bij ontbreken van koren in de Basisinfrastructuur grote behoefte is aan investeringen in diezelfde koorsector.

We ontwikkelen drie programma's. Zingen doe je Samen! richt zich op de samenwerking tussen amateurs en professionals. In Utrecht brengen we zang niet alleen terug in het basisonderwijs, maar via de ouders ook naar de keukentafel, met het project Kinderen en Ouders Zingen. Voor het derde programma – hieronder beschreven – vragen wij een bijdrage talentontwikkeling aan.

NKK Next

Er breekt in Nederland weinig ensemblezangtalent door. Voor talent dat wel aan de deur klopt, is de stap van conservatorium naar maatschappij nogal eens te groot. NKK Next begeleidt zangers in het zetten van die stap.

NKK Next is een out-of-the-box talentontwikkelingstraject dat afgestuurde zangers midden in de maatschappij plaatst. Hoe kan dat beter dan ze 'een baan' te geven, een traineeship, met een leercurve en stevige verantwoordelijkheden?

NKK Next biedt de trainee een dienstverband van 24 weken, met als doel:

- zich te ontwikkelen als ensemblezanger én als maker;
- didactische vaardigheden te ontwikkelen binnen het vocale domein;
- ondernemerschap en leiderschap te stimuleren;
- maatschappelijk bewustzijn te versterken.

Output

De trainees vormen de tweede van drie lagen:

- 'professionals': zangers van het NKK;

- 'trainees': zijn maximaal twee jaar afgestudeerd van de opleiding zang aan een conservatorium;
- 'talents': zijn leerlingen uit het voortgezet onderwijs met zangtalent, 15-18 jaar, die deel hebben genomen aan het VO-traject Vocal Statements van Anthony Heidweiller, en op zoek zijn naar meer uitdaging.

Jaarlijks vindt er een achttal 'concerten' plaats die het midden houden tussen concert, voorstelling en lezing. Hieraan nemen professionals, trainees en talents samen deel. Per concert worden drie composities gepresenteerd: een bestaande en een nieuwe compositie, en een improvisatie.

Traditioneel repertoire en conventies rondom de concertpraktijk worden gemedend. In plaats daarvan krijgen talents en trainees de ruimte zélf inhoud en vorm te genereren. De talents dragen de onderwerpen aan. De trainees moeten helpen een vorm te ontwikkelen om dat onderwerp over het voetlicht te brengen. Presentatievorm, verdieping, randprogrammering, alles komt aan bod om het onderwerp zo goed mogelijk te presenteren. NKK Next nodigt jonge componisten uit nieuw repertoire te schrijven.

Omdat elk talent zijn eigen onderwerp aandraagt, voelt hij/zij de urgentie van dat onderwerp. Zelfs de meest verlegen deelnemer ervaart de moed om op te staan met zijn/haar eigen verhaal. Zo ontstaat een project waarop je zelf wordt aangesproken en waar je met je vrienden en familie over wilt praten. De trainees, die de talents actief begeleiden in de ontwikkeling, nemen op hun beurt wijze lessen en ervaring mee de professionele wereld in. Kunst gaat over jou en de wereld om je heen.

Begeleiding

De trainees begeleiden de talents zangtechnisch en bij het maakproces. De trainees op hun beurt worden zangtechnisch en zangpedagogisch bijgestaan door de professionals van het NKK. Er is binnen de huidige groep NKK-zangers veel kennis en ervaring

aanwezig over dit soort leerprocessen. De eveneens door de wol geleverde artistiek projectleider Hanne van de Vrie coacht de trainees in het begeleiden van de talents en is eindverantwoordelijke voor het artistieke deel. De componisten krijgen begeleiding vanuit de deelnemende conservatoria.

Ook een groot deel van de organisatie wordt verzorgd door de trainees, maar kunnen daarbij rekenen op de kennis en faciliteiten van het NKK-kantoor. Het traject richt zich op deze manier niet alleen op de muzikale en pedagogische ontwikkeling van de deelnemers, maar ook op het ontwikkelen van ondernemerschap en leiderschap.

NKK Next heeft als doel de huidige koorcultuur open te breken, waardoor ruimte ontstaat voor meer sociale integratie en maatschappelijk bewustzijn in de koorwereld. De kracht van het project ligt in het eigenaarschap van talents én trainees. Van de talents omdat ze hun eigen verhaal vertaald zien op het podium. Van de trainees omdat ze niet alleen artiest zijn, maar ook de verantwoordelijkheid dragen over het maakproces. Door de trainees een dienstverband te bieden, krijgen ze enerzijds zelfvertrouwen, en kunnen ze anderzijds worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid.

Financiële onderbouwing

Het NKK vraagt aan voor de trainees en de uitvoeringen. We gaan uit van 12 trainees per jaar. De trainees leveren een wezenlijke bijdrage aan het programma, en krijgen dan ook – naast een leertraject – een financiële vergoeding in de vorm van een aanstelling van 0,4fte gedurende 24 weken tegen minimumloon. De kosten hiervoor bedragen € 40.000 op jaarbasis.

De ontwikkeling van acht concerten bedraagt € 24.000. De begeleiding van de trainees door de professionals van het NKK en de bijdrage van Hanne van de Vrie bedraagt € 44.000. Er is € 4.000 gereserveerd voor de ontwikkeling van nieuwe composities. Een bedrag van € 20.000 wordt gedragen vanuit

de overhead van het NKK, naast substantiële bijdragen van onze partners.

Samenwerking

NKK Next wordt opgezet in samenwerking met:

- Stichting Operamakers: zet het project Vocal Statements (VOS) op, een project om koorzang terug te brengen in het VO. De ‘talents’ zijn de uitstromers uit dit project.
- Koninklijk Conservatorium Den Haag en Conservatorium van Utrecht. Afstuderende zangers met interesse in ensemblezang worden aangemoedigd deel te nemen aan NKK Next.
- Koorbiënnale Haarlem: biedt een podium voor de projecten van NKK Next en draagt bij in het ontwikkelingsproces.

Meesters & Gezellen

Voorts vragen we € 8.000 aan voor het project Meesters & Gezellen. Dit project is veel meer dan NKK Next gericht op de traditionele concertvorm en het beheersen van het vak van ensemblezanger, en heeft zijn kracht de afgelopen jaren bewezen.

In het project Meesters & Gezellen, o.l.v. stichting Tettix, worden twintig jonge zangers (‘gezellen’) gecoacht door ervaren zangers van Cappella Amsterdam en het NKK (‘meesters’). Zij vormen gezamenlijk een koor, met in elke stemgroep één meester. Onder leiding van vooraanstaande dirigenten studeren ze een uitdagend concertprogramma in, dat wordt uitgevoerd op podia in Nederland. De gezellen leren hun individuele kwaliteiten in te zetten in ensemblezang – en krijgen zicht op de nodige technische, communicatieve en muzikale vaardigheden. Voor de Nederlandse professionele kamerkoren is deze meester-gezel relatie bij uitstek een manier om te investeren in de opvolging van de huidige generatie zangers. Voor jonge zangers is dit project een belangrijke opstap naar een professionele carrière.

7. TOELICHTING OP BEGROTING

INKOMSTEN EN RISICO'S

Zowel exploitatieresultaat als EIQ vertonen een bescheiden stijging. Indachtig de transitie van organisatie met B3-status met zangers in vaste dienst en grote kantoororganisatie naar een nieuw businessmodel, bovendien zonder structurele lokale subsidie, stemt de gerealiseerde exploitatie tot bescheiden tevredenheid. Wij verwachten, in het licht van een structurele bijdrage van de Gemeente Utrecht en een redelijke stijging van publieks- en derdengeldeninkomsten, vanaf 2017 duurzaam financieel beleid te kunnen realiseren.

Zowel inkomsten uit recette als uitkoop stegen. Door de toename van buitenlandse optredens en een Voorpaginaproject, verwachten we een verdere stijging van publieksinkomsten, maar ook van activiteitenlasten. Bijdragen van private fondsen zijn voor een belangrijk deel gericht op de Voorpaginaprojecten. De komende maanden zullen wij verschillende private fondsen onze Voorpaginaprojecten voor leggen. Deze in het oog springende projecten maken goede kans op extra financiering juist vanuit die hoek. Coproductionele baten en lasten nemen we niet op in de totale begroting, omdat deze de inzichtelijkheid verkleinen.

De Taiwanese regering steunt *Under the Horizon* met 500.000 euro.

Om de risico's op Voorpaginaprojecten af te dekken, zijn in de contracten met coproducerende partners voorbehouden van financiering opgenomen voor deelname van het NKK. De Voorpaginaprojecten kunnen bij tegenvallende inkomsten eventueel in een afgeslankte vorm plaatsvinden. Waar het uitkoopen en garanties betreft, zijn veel van de inkomsten voor 2017 reeds gegarandeerd.

Van de Gemeente Utrecht vragen wij een bijdrage van € 255.000, 10-15% boven het door Gemeente geadviseerde aan te vragen bedrag.

BEHEERLASTEN

Hoewel beheerlasten staf zijn toegenomen om invulling te kunnen geven aan de doelstellingen en geen roofofbouw te plegen op de staf, zijn de beheerlasten materieel gedaald t.o.v. het gemiddelde over de periode 2013-2015. Bovendien is het aandeel van de beheerlasten in de totale overhead met 17% voor de periode 2017-2020 significant lager dan in de periode 2013-2016.

ACTIVITEITENLASTEN

Onze uitvoeringskosten fluctueren in de regel sterk, afhankelijk van het aantal concerten en de aard van de projecten. Naar verwachting ligt de exploitatie 2017-2020 gemiddeld ruim boven het huidige niveau (€ 2,3M tegenover gemiddeld € 1,45M in de periode 2013-2015). Dit is niet de resultante van een stijging van het aantal concerten, maar het gevolg van deelname aan projecten met een hoge exploitatie, en meer optredens in het buitenland.

ARBEIDSVOORWAARDEN

Het NKK heeft in 2013 zestien zangers moeten ontslaan als gevolg van rijkssubsidiekortingen. Door de overheidssubsidiënt werd geadviseerd over te gaan naar een – goedkopere – freelanceconstructie. Nu is er echter sprake van een aanpassing van de loonheffingenwetgeving. Dit heeft gevolgen voor ZZP-ers én voor NKK.

Daarnaast speelt het volgende: ondanks het feit dat het NKK in verhouding met vergelijkbare ensembles hogere honoraria biedt, staat – zoals het rapport van de NAPK¹ onlangs aantoonde – de honorering van ensemblemusici in schril contract met die van orkestmusici in vaste dienst. Omgerekend naar een fulltime dienstverband verdient een zanger van het NKK € 2.775 bruto per maand, 30% lager dan binnen de CAO orkesten.

Het NKK heeft geen reële mogelijkheden deze problemen het hoofd te bieden:

- het voor compensatie benodigde stijgingspercentage eigen inkomsten is onhaalbaar: uitkoopsommen van zalen stijgen niet mee met de kosten, inkomsten uit private middelen groeien snel, maar niet snel genoeg. Een daling van de kosten van overhead is na de forse bezuinigingen van de afgelopen jaren onmogelijk;
- oplossingen met artistieke consequenties, zoals het spelen in een kleinere bezetting of werken met dirigenten/solisten van minder allooi zijn voor het NKK geen oplossing. Ons publiek verwacht topkwaliteit. Doorsnee leidt tot minder kaartverkoop en minder donaties;

Een nieuwe korting op de honoraria van zangers acht het NKK buitengewoon onwenselijk. De maatregelen ter verbetering van de arbeidspositie van onze zangers zijn:

- een indexering van honoraria van +2% per jaar. Hiermee is een bedrag van gemiddeld € 25,307 per jaar gemoeid;
- een reservering voor de afdracht van de premies Werknemersverzekering van € 99.235 door zangers (19% van de honoraria). Het is thans onduidelijk of de Belastingdienst zal accepteren dat onze zangers jegens NKK ondernemer zijn. Of de zangers met deze heffing per saldo gebaat zijn (recht op uitkeringen) kan het NKK niet beoordelen;
- we dragen niet bij in een pensioenregeling, en er gelden geen secundaire arbeidsvoorwaarden. Dit ligt in onze optiek buiten de verantwoordelijkheid van een opdrachtgever.

Het totale pakket aan maatregelen behelst €126.114. Hiermee kan nog niet voldaan worden aan het achterliggende streven: gelijktrekking met het salarisoniveau en arbeidsvoorwaarden volgens de CAO voor orkestmusici. Hiervoor zou een totaal extra bedrag benodigd zijn van € 242.342. Dat is niet op te brengen door het NKK.

³ *Beloning Ensembles – een inventarisatie door Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten – april 2015*

Nederlands Kamerkoor

CONTACT

Tido Visser *algemeen directeur*

Nederlands Kamerkoor

Doelenstraat 46, 3512 XJ Utrecht

t +31 (0)30-2303020

e tido.visser@nederlandskamerkoor.nl

www.nederlandskamerkoor.nl